

مردم

ارگان مرکزی حزب توده ایران

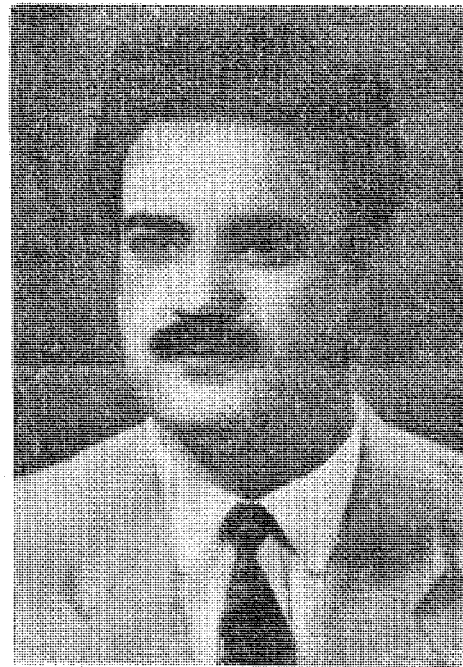
اطلاعیه کمیته مرکزی حزب توده ایران در باره

شهادت رفیق قهرمان پرویز حکمت جو عضو کمیته مرکزی حزب توده ایران

در اوایل خرداد ۱۳۵۳ رفیق پرویز حکمت جو مبارز دلیر جنبش کارگری و انقلابی و میهن پرست و سلامت رفیق حکمت جو را که مردی قوی و نیرومند بود سرانجام خورد کرد. طی سه سال اخیر وضع

دمکرات پر شور و پی گیر کشور ما و عضو کمیته مرکزی حزب توده ایران در اثر شکنجه وحشیانه در زنجیر سلطت شاه شهادت رسید. همان آغاز بازداشت رفیق حکمت جو سازمان امنیت شاه وی را مورد آزار ها و شکنجه های گوناگون قرار داد ولی به نتیجه ای که میخواست نرسید یعنی نتوانست این روح مقاوم را به تسلیم وا دارد. دادگاه تجدید نظر نظامی رفیق حکمت جو و رفیق ملی خاوری را به اعدام وعده دیگری از فعالان حزب ما را که با این دو رفیق ارجمند زندانی شده بودند به حبسهای سنگین محکوم کرد.

در نتیجه فشار افکار عمومی جهانی که از این احکام جابرانه به خشم آمده بود احکام اعدام رفقا حکمت جو و خاوری به حبس ابد بدل شد ولی رژیم استبدادی شاه نقشه تبه کارانه خود را برای محو و نابودی زندانیان تودمهای و از جمله رفیق مبارز ما پرویز حکمت جو این پسر جوان که ستاره های زرین دوازده مبارزه در صفوف خاق بدور افکند ادامه داد.

تندرستی رفیق ما چنان نگرانی آورده که مادر و همسر وی بارها از حقوقدانان خارجی کمک طلبیدند تا اقدامی کنند و از مقامات ایرانی امکان مواظبت و معالجه خارج از زندان را بدست آورند.

زول شومه وکیل دادگستری از شهر بروکسل (که شخصا در دادگاه رفیق حکمت جو بعنوان ناظر حضور یافته بود) در نامه ۱۲ مارس ۱۹۷۳ خود خطاب به شاه ونضت وزیر خواستار آزادی مشروط رفیق حکمت جو برای معالجه در خارج از زندان شد. ویلیام کاروشه وکیل دادگستری از شهر نیس در اکتبر ۱۹۷۳ به ایران رفت تا امکان معالجه پزشکی را برای رفیق حکمت جو بدست آورد. سازمانهای بین المللی دیگر نیز در این زمینه اقدام کردند ولی نه فقط همه این اقدامات بی نتیجه ماند بلکه جلادان بر فشار خویش افزودند.

در اردیبهشت ۱۳۵۳ اقدامات خانوادہ رفیق حکمت جو برای دریافت اجازه ملاقات با وی بکلی بی نتیجه ماند. مقامات پلیس به مادر رفیق حکمت جو گفتند که او را به «کمیته» برده اند. کمیته در اصطلاح پلیس اشاره است باجاری شکنجه های جسمی از طرف ساواک به منظور در هم شکستن پایداری زندانیان مقاوم.

باآنکه همسر رفیق حکمت جو در اثر اقدام متعدد ویلیام کاروشه وکیل فرانسوی سر انجام امکان یافت به تهران برود ولی از دریافت اجازه

دنباله در صفحه ۲

قطعه نامه جلسه یاد بود

رفیق شهید قهرمان پرویز حکمت جو

بمناسبت شهادت رفیق پرویز حکمت جو، عضو کمیته مرکزی حزب توده ایران جلسه یاد بود حزبی تشکیل شد. رفیق ایرج اسکندری جلسه را گشود. رفیق احسان طبری در باره زندگی و شهادت دلیرانه رفیق قهرمان سخن راند. در پایان جلسه یاد بود قطعه نامه زیرین با اتفاق آراء تصویب شد:

و زجر کشیده رفیق قهرمان ما حکمت جو، در آخرین دیدار در روز ۱۹ اردیبهشت ۱۳۵۳، فرزند برومند خود را مبارز، مقاوم و آماده ادامه پیکار دیده است. آدمکشان رژیم شاه که نتوانسته اند مقاومت

سپاس

(به مجاهد قهرمان پرویز حکمت جو)

سپاس بر تو، که پولاد بی خلل بودی

روان چو کوره خورشید شعله ور کردی؛

بکار نامه ایام قصه ات باقی است

حدیث عمر اگر چند مختصر کردی.

سپاس بر تو، که در بند های ابلسی

فرشته بودی و در دام دیو نقضادی،

به بازجویی، در دادگاه، در زندان

الی دقیقه آخر، چو کوه استادی.

چگونه خائن دژخوی راند در بندت

چگونه دشمن زد از پشت سر، خبر دارم؛

چگونه دشمن دژخیم ساخت بیمار

چه رنجها که بجان زد شرر، خبر دارم،

در آن دیار که روز است تیره و غمگین

مقام راحتی و جای شادگامی نیست،

بخون نویسد هر روز شاه نام دگر

سیاهکاری این دیو را تمامی نیست.

حساب خویش نکردی بکارزار بزرگ

تمام عمر چو سر باز جان بکف رفتی،

ولی تو در صف یاران خلق جاویدی

اگر چه با تن رنجور خود ز صف رفتی.

براه حزب چه پیگیری و بی توقع و مرد

بقول خویش چه پابند بوده ای، پرویز،

نمونه ایست حیات تو بپر نسل جوان

ای مجاهد بی باک توده ای، پرویز ا

۱. سن

شجاعانه رفیق مبارز ما حکمت جو را حتی پس از شکنجه های مداوم و تجمید های گوناگون در طی ۹ سال زندان در هم شکنند بدون توجه به کلیه موازین قانونی و اخلاقی به جنایت بی سابقه ای دست زده اند. آنها زندانی اسیری را که فاقد هرگونه وسیله دفاع از خود بوده تنها بهمت استواری در معتقدات و وفاداری به آرمانهای حزب خود، دفاع از منافع زحمت کشان ایران و جهان به بشیرمانه ترین وضع و در جنایت بارتترین شرایط، یعنی هنگامیکه پس از ۹ سال زندان در آرزوی دیدار همسر خود بوده، بقتل رسانیده اند.

ما شرکت کنندگان در جلسه یاد بود به این جنایت ننگین شاه شدیداً اعتراض میکنیم. ما طرح دعوی حقوقی از جانب مراجع بین المللی را در رسیدگی به این جنایت خواستاریم. ما نظر سازمانهای حقوقی بین المللی و نظر سازمان مال متفق را به این جنایت نو ظهور رژیم شاه که نمونه ای از آدمکشهای آن در سطح همه کشور است جلب میکنیم. زندانیان سیاسی در زندانهای شاه فاقد مصونیت اند، برای دفاع از جان آنان باید مبارزه وسیعی صورت گیرد.

رژیم خونخوار شاه با تسلل عمده رفیق ما حکمت جو یک قربانی دیگر از حزب ما گرفته است. با شهادت حکمت جو ما یک رفیق مبارز و یک دوست ثابت قدم از دست داده ایم. رفیق مبارز ما یک کمونیست واقعی، یک شوهر و پدر مهربان و یک برادر و فرزند حق شناس بود. همه ما در اندوه از دست دادن او شریک هستیم و این مصیبت را به کمیته مرکزی حزب توده ایران، به همه رفقای حزبی و ویریزه به ما ماهر دانیده، همسر و فرزندان و به خواهر این دوست قهرمان تسلیم می گوئیم.

سخن قاطع ما به دشمن اینست که او نمی تواند بر اندوه عمیق ما شادی کند. شاه باید فقط در خشم باشد و از عواقب جنایات خود در کشور ما بهراسد. قتل عمده رفیق ما حکمت جو افشاگر یکی دیگر از مسئولیت قتل رفیق ما در زندان با رژیم پلیسی است. ما تجدید مبارزات وسیعی را علیه این رژیم دم فاش خواستاریم.

شاه از مدتی به اینطرف با هاری بیشتر به حزب توده ایران تاخت میبرد. او اکنون با بکار بردن شیوه تازه ای در کشتن مبارزین از حزب ما قربانی میکشد و به معدوم ساختن زندانیان سیاسی دست زده است. این اقدام تبهکارانه باید با تمام قوا افشاء و دست جلاذ از ادامه جنایت کوتاه گردد.

جنایت جدید رژیم شاه قادر به تضعیف روحیه مبارزین و یا تضعیف مبارزه از جانب هیچیک از اعضای حزب توده ایران نخواهد بود. رفیق مبارز ما حکمت جو با پایداری در برابر دشمن، بار دیگر حمله قهرمانی افشاء حزب ما را که در گذشته نیز نمونه های فراوان داشته است تکرار کرد. شهادت شجاعانه این رفیق شهید الهام بخش همه ما در ادامه مبارزه پی گیر و سز سخت علیه رژیم مغرور شاه و دارودسته خائن کودتائی اوست. در راه رهایی ایران از تسلط سلطنت مطلقه و مستبدانه آلت دست امپریالیزم امریکا وانگلیس و بخاطر استقرار آزادی ودموکراسی در وطن خود، ما با استواری بیشتر گام بر خواهیم داشت.

درد به روان تابناک رفیق مبارز و قهرمان پرویز حکمت جو! افتخار به همه زندانیان سیاسی که با قاطعیت، صداقت و بی گیری از راه پر افتخار حزب ما - حزب توده ایران - دفاع میکنند!

۵ تیر ۱۳۵۳

نامه سرگشاده رفقا حکمت جو و خاوری

از آخرین دفاع رفیق پرویز حکمت جو در دادگاه تجدید نظر نظامی

«افسوس نه ادیبم که با قلم و نه خطیبم که با سخن عشق مقدس را بوطنم و هم میهنانم بیان دارم. عشق آتشین من بوطنم، به خاتم، به رفقایم، به دوستانم، به تمام آنهاست که در راه بهروزی افراد شرافتمند و رنجبر در تلاش میباشند و عشق من به زحمتکشانی میهنم و سراسر جهان، عشق و احترام بکسانی است که در راه صلح بین کلیه ملل بجهاد برخاسته اند و این عشق بزرگ بسعادت مردم است که باصطلاح صوفیان در مقام فتایم نشانده است. این عشق و احساسات که از خود بیخود ساخته با زبان الکن من قابل توصیف نیست و این رباعی از شیخ بزرگوار خواجه عبدالله انصاری شاید این عشق مقدس و عظیم را که در اعماق وجودم رخنه کرده ترجمان باشد.

عشق آمد و شد چو خون اندر رگ ریوست
تا کرد مرا تویی و پر کرد ز دوست
اجزای وجودم همگی دوست گرفت
نامی است ز من باقی و باقی همه اوست.

دنباله از صفحه ۱

اطلاعیه کمیته مرکزی حزب توده ایران درباره

رفیق قهرمان پرویز حکمت جو

آخرین دیدار با شوهر خود محروم ماند. مقامات ساواک او را با زور از تهران بوسیله هواپیما که عازم پاریس بود اخراج کردند.

این واقعتی که علیرغم قضاوتی محکوم مادر سالخورده رفیق شهید، جنازه وی را تحویل نداده اند خود دلیل انکار ناپذیری است بر آنکه ساواک میترسیده است بربریت دستگاه جنایتکار رژیم استبدادی شاه که با اسلوهایی فاشیستی برای فرسودن و نابود کردن زندانیان سیاسی و ویژه زندانیان تودهای عمل میکند، بر ملا شود.

کمیته مرکزی حزب توده ایران افکار عمومی جهان را از این اقدامات وحشیانه و غیر انسانی که هر روز در زندانهای متعدد رژیم در گوشه و کنار ایران و نیز در مراکز مخصوص ساواک می گذرد، با خبر می کند. هیچ دمکرات، هیچ انسانی حق ندارد در قبال این وحشیگریها خاموش بماند.

ما از همه احزاب، همه سازمانها و مطبوعات دمکراتیک، از همه دمکراتهای جهان خواستاریم که بانگ پر خاش خود را علیه این اقدامات بر پر منشاخه و غیر انسانی و در دفاع از حقوق اولیه بشری بلند کنند. پرویز حکمت جو، سرشار از افتخار قهرمانی شهید شد ولی هم اکنون جانهای گرانبهای دیگری در این شرایط مهیب در خطر است بانگ اعتراض کامل دمکراتهای جهان میتواند این جانها را نجات دهد. چلادان مصون دارد.

کمیته مرکزی حزب توده ایران

مردم: علاوه بر این اطلاعیه که بزبانهای مختلف و بشکل وسیعی در جهان پخش شده، بمحض دریافت خبر درگذشت رفیق شهید و قهرمان ما پرویز حکمت جو کمیته مرکزی اعلامیه ای داد که از راهبروی پیک ایران پخش شده است.

رادیو پیک ایران را بشنوید!

رادیو پیک ایران همه روزه از ساعت ۶ تا ۷ و ۵۰ دقیقه بعد از ظهر بوقت تهران بر روی امواج کوتاه ریف ۲۵، ۲۶ و ۳۱ متر بزبانهای کردی، آذربایجانی و فارسی برنامه پخش میکند. عین همین برنامه از ساعت ۷ و ۵۰ دقیقه تا ساعت ۹ و ۴۰ دقیقه بعد از ظهر بوقت تهران مجدداً تکرار میگردد. رادیو پیک ایران را بشنوید و شنیدن آنرا به دوستان و آشنایان خود توصیه کنید.

قابل توجه خوانندگان گرامی

علاقه مندان به کتب «نشریات توده» از این پس تنها در صورت ارسال قبض پرداخت پول بحساب بانکی ما کتب درخواستی خود را دریافت خواهند کرد.

که این عدم سکوت بتواند برای ما گرانتر تمام شود. تجربه تاریخ بویژه تجارب ملتگاهی که در وضع موجود کشور ما بوده اند درسهایی روشنی هستند که راه اجرای اصلاحات واقعی زرف ملی و تحولات عمیق اجتماعی را نشان داده و میدهد. کدام نمونه تاریخی از زندگی گذشته و حال ملت ما را نمیتوانید بیان فرمایید که چنین تحولات بدون شرکت صمیمانه و آگاهانه، انتشار وسیع مردم و پشتیبانی بیبرین و فداکارانه آنها صورت گرفته باشد. ما معتقدیم که ثبات و پیشرفت واقعی را همین شرکت آگاهانه و فعال انتشار وسیع مردم و همه میهن پرستان واقعی بر پایه اصول دموکراتیک میتواند بوجود آورد. ما متأسفیم از اینکه هزاران نفر افراد تحصیل کرده و متخصص و میهن پرست که وجودشان در دوزخی که کوششهایی برای رفع عقب ماندگی کشور میشود و حکم بزرگترین سرمایه را برای میهن ما دارند باید با شور عشق بوطن و علاقه خدمت به میهن سالهای سال محروم از دیدار وطن و ملت و خویشان خود باشند و نیروی ذیقیمت و تخصص و علاقه فطری آنها به آب و خاک آب و اجدادی در میهن بکار گمارده نشود. اگر افکار و عقاید آنها را دلیل این بیعدالتی بزرگ میدانید، آیا نمونه فداکاری و میهن پرستی همکرات آنها را در هر گوشه و کنار جهان بشمار آورید؟ آیا بتجربه ثابت نشده است چنین اشخاصی پیگیرترین و فداکارترین افراد در راه اعتلای میهن و ملت میباشند.

جناب آقای نخست وزیر!

توجیه این مطلب که هزاران نفر ایرانی مجبور و محکومند که دیگر روی وطن را نینیبند با هیچ استدلال و منطقی عملی نیست. شما هم شاید حس کرده باشید که این درد بحدی برای آنها که دور از وطن هستند سنگین و ناگوار است که دیگر علاج سریع و مبرم خود را طلب میکنند. کشوری نظیر اسپانیای فاشیست حتی ناچار شد بصدای اعتراض مردم و عدم رضایت آنها گوش فرا دهد و به مهاجرت درناک میهن پرستان اسپانیولی خاتمه بخشد. شما اگر قدری برای شنیدن این اعتراض ذیقیر گوش کنید بخوبی بوجود آن پی خواهید برد. بگذارید که این درد از توانایی و نیروی ضروری مردم کشور ما در لحظات حاد تاریخی نگاهد. ما در وضع خاص خود که بر شما پوشیده نیست وظیفه خود دانستیم که نظر شما را به موضوعات مطروحه در فوق که قطعا در سرنوشت آینده میهن ما و چگونگی حل آنها اهمیت ویژه ای خواهد داشت جلب کنیم.

با احترامات فائحه

پرویز حکمت جو - علی خاوری

با این آدرس با رادیو پیک ایران، روزنامه مردم، مجله دنیا، مجله مسائل بین المللی مکاتبه کنید!

P. B. 49034
10028 Stockholm 49
Sweden

جناب آقای نخست وزیر!
آنچه در قرون وسطی و با در عقب مانده ترین کشورهای جهان نسبت بمخالفان سیاسی دولتها میشد است، در دوران ما نسبت باینگونه اشخاص اعمال میشود. شما نمیتوانید مطمئن باشید که هیچ فرد آگاه و انساندوست و میهن پرست واقعی را چه در داخل کشور و چه در خارج از آن نمیتوانید پیدا کنید که باحکام جاپاره و خلاف قانون دادگاههای مورد بحث ما صحنه بگذارد. شما میدانید که ما چه خواسته ایم و چه میخواهیم. شما میدانید که جرم عمده زندانیان سیاسی دولت شما و محکومین بجای وطن که سالها از منبع امید بازگشت بدمان مام وطن نیروی حیات و حرکت میگیرند چیست. آیا این دلیل و همین یک دلیل برای اثبات انساندوستی و میهن پرستی زندانیان سیاسی امروز شما کافی نیست که در قبال انتخاب مرگ یا دست کشیدن از عقیده، مرگ را بر ترک عقاید میهن پرستانه خود ترجیح داده اند؟ آیا شما نمیدانید که در دولت شما مجازات داشتن عقید و نیت برای مخالفان سیاسی اعدام و یا مادام العمر محروم ساختن از آزادی آنها در شرایطی که مختصراً ذکر شده تعیین میکند. دولت شما ما را مضر بحال منافع کشور و حتی خیانت پیشه معرفی میکند. ما خود را عاشق پروانه صفت وطنمان، زحمتکشان کشورمان و خادم فداکار بر راه تحقق آمال انسانی مردم وطنمان میشماریم. دولت شما ما را ترمز کننده امر پیشرفت کشور معرفی میکند. ما افکار و نظریات خودمان را در مسائل و مشکلات وطنمان مترقی و انساندوستانه

این نامه سرگشاده را رفقا پرویز حکمت جو و علی خاوری پس از صدور حکم محکومیت از زندان قصر برای نخست وزیر هویدا فرستادند. طبیعی است که این نامه در ایران انعکاسی نیافت ولی در همان ایام بارها بوسیله رادیو پیک ایران پخش شد و نیز در ماهنامه مردم و در جزوه «توده ایها در دادگاه نظامی» منتشر گردید. از آنجا که این سند مهم تاریخی بهتر از هر چیزی دیگری درجه شهامت و استواری اصولی رفیق قهرمان ما پرویز حکمت جو و همزم او را نشان میدهد، ما بار دیگر آنرا بسبب شهادت رفیق پرویز حکمت جو تجدید چاپ میکنیم.

رونوشت به دادستانی ارتش
رونوشت به روزنامه اطلاعات

رونوشت به مجله امید ایران
جناب آقای نخست وزیر!

بنا به تشخیص و رأی دادگاههای تابع دولت شما و اسلاف شما که بهر حال مسئولیت اعمال خلاف رویه و قانون آنها و عواقب آن تا روزیکه برطرف نشود بر عهده شماست، عده ای افراد وطن پرست در چهار دیوارهای تنگ زندانها و تبعیدگاهها بسرمیبرند. اینها بجزم عدالت خواهی، آزادی دوستی و میهن پرستی و داشتن عقاید مترقی و انساندوستانه دچار بی عدالتی، سلب هرگونه آزادی و محرومیت از خدمت بوطن گردیده اند. دولت شما نمیتواند از آن محدودیت هایی که علاوه بر محدودیتهای فوق نسبت بزمای زندانیان سیاسی اعمال میشود بی اطلاع باشد. امکانات فوق العاده محدود معالجه و مداوای بیماران که اغلب بنحو بسیار

میتوانیم. چنانکه ملاخنده میفرماید: «رادیو پیک ما در این مورد درست ۱۸۰ درجه مخالف یکدیگر است. دولت شما این تضاد فاحش را بوسیله دادگاههای غیرقانونی خود که تنها مورد قبول دولت شماست اجرا نموده است. معذومان بدارید اگر باین ضرب الدمل منطقی ولی بظاهر تاج فارسی اشاره میکنیم که این امر تنها بقضای رفتن است و نتیجه آن چیز است که موضوع اعتراض ما را تشکیل داده و میدهد. نظر ما از نوشتن این نامه آن نیست که بیائید بند از دست و پای ما بردارید یا اینکه از آن نسبتهای موهن و ننگین که در ابتدا بعنوان اتهام و سپس علیرغم شناسایی واقعی ما بعنوان جرم بپا داده اند پوزش بخواهید. در جائیکه وطن ما دچار درد هائی بمراتب بزرگتر و زخمهایی بدرجات عمیقتر است بخود اندیشیدن شرط عشق و ورزیدن بوطن و مردم آن نیست. دستگاه قضائی دولت شما ما را تا پای چوبه دار برد ولی سخنی جز میهن و مات از ما نشنید. انگیزه ما در نوشتن این نامه یادآوری آن مسئولیت خطیری است که در شرایط خاص و کم سابقه میهن ما خواهی نخواهی بعهده دولت شما واگذار شده است. ما بیکم وجدان و معتقدات خود نمیتوانیم در این مورد سکوت کنیم. هر چند

زندگی نشانیست ارائه میشود، محدودیتهای بسیار ارسال و دریافت نامه برای زندانیانی که سالها از دیدار فرزندان خود حتی از پشت میله های زندان محروم میباشند، محدودیت در امر کتاب و مطبوعات که در داخل کشور اجازه طبع و نشر را پیدا کرده اند، ترتیب دیدار با خویشان که اغلب آنها سالخورده و بیماران و از پشت دو رشته دیوار از میله های آهنین انجام میگردد هیچیک از آنها را ما شایسته خود نمیدانیم. هر یک از ما طی جریان محاکمات معموله به اصل غیر قانونی بودن دادگاهها و عدم رعایت عالی ترین موازین اعلامیه جهانی حقوق بشر و حتی قوانین موجود کشور معترض بوده ایم. دادگاههای تابع دولت شما تضاد معمول خود را در اعمال و افکار ما قبال بکار برده اند. شاید این نامه هم مانند نامه های متعدد دیگر یکسره راه آرشیه های فراموشی را در پیش بگیرد، ولی این امر نمیتواند مانع آن شود که گدیزی ناگفتیجه بمانند. ما بویژه در روزهایی که سر تاسر تبلیغات دولت را موضوعات کوشش در راه بسط بهداشت، بسط فرهنگ و حمایت از کتاب و دانش به نیروی از اصول اعلامیه حقوق بشر و حفظ و رعایت حقوق فردی اشخاص فرادرفته است، این را نمیتوانیم.